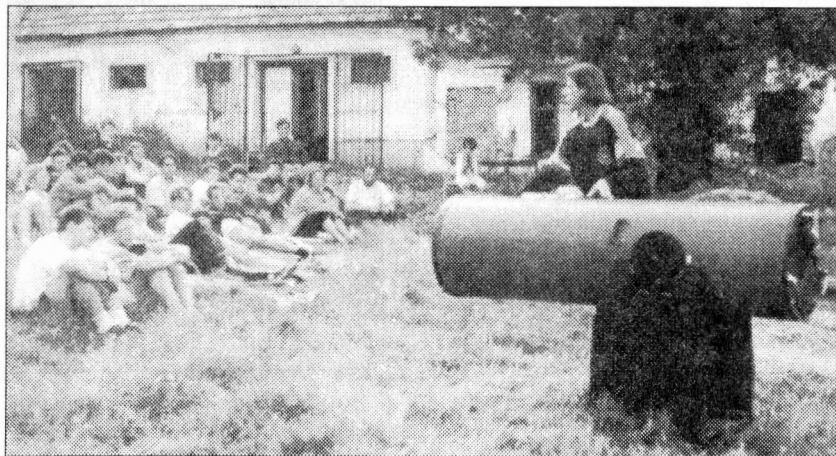

Határmagnitúdó: 7,2

Gyengébb idegzetűek avagy „karosszék csillagászok” (armchair astronomers) inkább ne is fogjanak hozzá ráktanyai élményeink olvasásához. Olyan szörnyű dolgokról írunk, mint a címbe 7,2-es hmg, sőt még ennél is szörnyűbbekről. A szervezők számára szörnyű, sőt egyenesen borzasztó események előzték meg a tábort, ugyanis a „ráktanyázás” sorsa szinte az utolsó pillanatig a Veszprém megyei tisztiorvosi szolgálat kezében volt. Végül aztán csak megszületett az engedély, igaz, erősen korlátozott vízhasználat volt a működés egyik feltétele. Minden jó, ha vége jó: ráktanyai táborunkat idén is megtartottuk, a Meteor '95 Távcsoves Találkozó — mint megkurtított felnőtt tábor — jól bevált, az a 200 amatőr pedig, aki megjárta a Ráktanya felé vezető rögos utakat, bizonyosan élményekkel gazdagodva tért haza. Az égre általában véve nem lehetett panasz, de ez a címből is kiderül.

Az ifjúsági táborral indítottunk, eléggé döcögösen. Minthogy a kezdés napján, július 21-én, „máris” a kezünkben volt az engedély, nagyon örültünk, hogy nem kell a Déli Pályaudvarról hazaküldeni a társaságot. Ráktanyán már csak négy-öt katonai sátor fölállítása, pár tucat két éve porosodó vaságy előcipelése várt ránk. A tábor felépítésével estére el is készültünk, ám a tervezett előadásokat nem tudtuk megtartani, pedig ezekre szükség lett volna a társaság összerázásához. Azért valahogy elboldogult az a pár ember, aki vállalta az ifjúság okítását. A korábbi években nem volt probléma 3-4 meteoros csoport összeállítása, de az idén kötéllal kellett fogni a tapasztalt amatőröket egy kis gyakorlati oktatás érdekében. A tömeges meteorozás hiányát jótékonyan pótolta a Kiss László által szervezett tömeges váltoozás — közel ezer észlelés született Ráktanyán, amire még nem volt példa. A kezdeti nehézségek után vasárnap táján már gördülékenyen mentek a dolgok. A társaság kezdett összeszokni, az előadások is utolérték a tervezett ütemet. Minden fontos észlelési témáról szó esett, ámbár ez alkalommal is fájdalmasan hiányoltuk több rovatvezetőnk közreműködését.

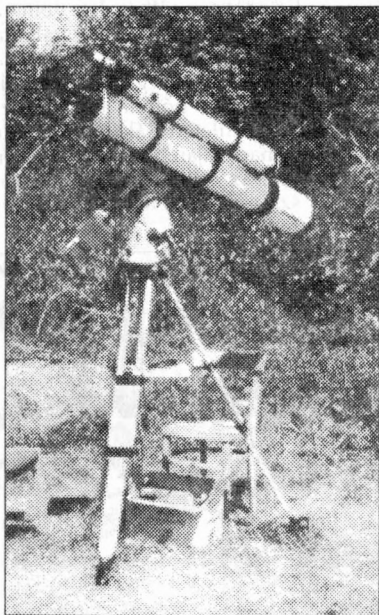
Sebők György távcsovekről tart előadást

Idén a kosztra nem lehetett panasz. A korábbi évekhez képest finom fogások vár-
tak bennünket. A sok derült miatt a délelőtti pihenéssel teltek, csak ebéd után tar-
tottunk előadásokat, melyeket az előadók sok diával és — vérmérsékletük szerint —
több-kevesebb humorral fűszerezték. Ismét igen nagy sikere volt fakultatív balatoni
kirándulásunknak. Alig fértünk fel a bérelt buszra, mely az arácsi strandra szállított
minket. Itt mindenki sültkrumpliban, kürtöskalácsban illetve dinnyébe ölhette feles-
leges forintjait. Szerdán még egy bakonyi túra várt a vállalkozókra, akik megtörve
bár, de hiánytalanul visszaérkeztek. Ismét nagy sikere volt a Hoffman Andrea és
Dolp Katalin által szervezett vetélkedőnek.

Rendkívüli eseményekben most sem volt hiány. Az egyik éjjel összedől a szom-
szédos Vámostanya egyik épületrésze. (Az észlelők hallottak is valami „összedőlő
ház” jellegű zajt az éjszaka csendjében, de nem tulajdonítottak neki jelentőséget.) A
tanya élénk képzeletű tulajdonosa ingatlana elleni merényletként, szándékos
robbantásként interpretálta az eseményeket, ezért aztán meg is jelent táborunkban
két szenzációhajász újságíró, majd a körzeti megbízott is kiszállt a tett helyére.
Robbantás pedig nem volt — állítottuk — csak a ház végre eldöntötte, hogy
összedőljön. A újságírók lógó orral el — a merénylet elmaradt, viszont a csillagász-
táborról nem voltak hajlandók egy sort sem írni. A rend éber óre azonban a
biztonság kedvéért igazoltatta az éppen a tábor felé igyekvő Szitkay Gábort valahol
a Hárskút-Ráktanya közötti földúton. (Külön szerencse, hogy a biztonsági öv be volt
kapcsolva.) Mi meg végre nyugodtan aludtunk, hiszen tudtuk, valaki vigyáz ránk.

További rendkívüli eseménynek számítan-
dó az égbolt állapota: a határfényesség nem
egyszer a 7,0-7,2 magnitúdót is elérte, ami
azért is érdekes, mert azt mutatja, hogy Rák-
tanyán egyáltalán derült volt... Amúgy az ég
nem volt igazán sötét, csak zenit körül hozta
igazi formáját (a változásoknak érdekes lehet,
hogy az U Del-EU Del társaságot binokli nél-
kül, szabad szemmel láttuk, minden erőkö-
dés nélkül).

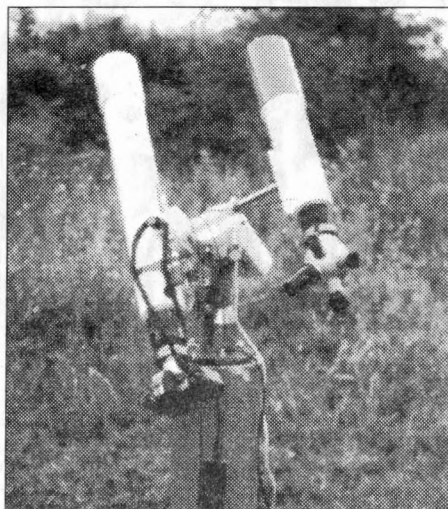
Rendkívüli „esemény” volt továbbá Szitkay
Gábor vadonat új Starfire-refraktora. A 15,5
cm-es apokromátot biztosan sokan irigyelték
tulajdonosától, aki — ezt tessék elhinni —
nagyon keményen megdolgozott ezért az
álmotávcsőért. Ez a Távcső (így, nagy betű-
vel) tudja azt, amit tudnia illik egy ilyen mű-
szernek. Szinte szúr a csillagok fénye, olyan
éles képet ad! Persze inkább a bolygókra vol-
tak kíváncsiak az érdeklődők. Sajnos van egy
rossz hírünk: még ehhez a távcsőhöz sem
szállítanak külön eget, így ki kell bőjtölni a
felénk oly ritka nyugodt levegőt. Közönséges
levegőnél bizony ebben is fetreng a bolygó
képe, ám ha kicsit lenyugszik, akkor meg-
nyílik a csodák kapuja. Az egyik hajnalon a
Szaturnusz tengernyi finom részletet muta-
tott, rögöket, göböket, ki tudja miféle alak-
zatokat. Szép volt a bolygó a két pálcikával,

**A nagy Starfire-refraktor a Jupiter
felé irányul. Néhány órával később —
amint sötétedni kezdett — ott volt az
óriásbolygó a látómezőben**

melyek nem is olyan rég még gyűrűnek látszottak. Ami a felbontást illeti, 0,8-es kettőscsillagot réssel bont az optika, 0,59-est pedig apró nyolcasként mutat.

Nemcsak felbontani tud ez a műszer, hanem jó sok fényt is összegyűjt. Bakos Gáspár vette a fáradságot és alaposan szemügyre vette a Starfire határmagnitúdóját: 15,9-es csillagot még éppen észre tudott venni. Ez azt jelenti, hogy közönséges halandó is láthat vele 15^m,0–15^m,5-s csillagot. Úgy látszik, a Starfire-objektív nem megtöri, hanem átengedi a fényt — hála az optika szerkezetének és a reflexiógátló bevonatoknak. (Ugyanezen az éjszakán a 45 cm-es Dobsonnal 17^m,0 volt a határfényesség, de az MCSE 86/620-as refraktora is vígan mutatta az AM Her-t és 140-es öh-ját).

Sebők György 80/840-es refraktora az újonnan elkészült betonoszlopon

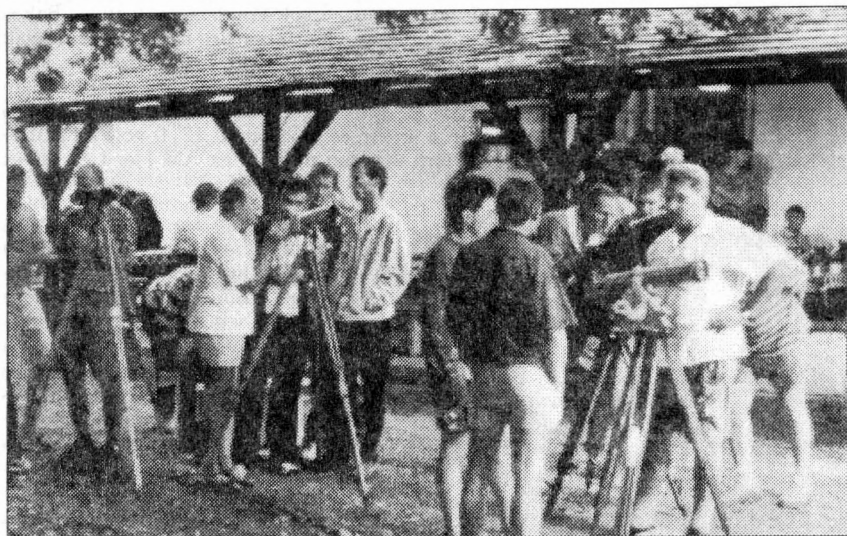
És eljött július 28-a, a nagy hétvége. Az ifjúsági tábor fele hazament, a maradék pedig várta a további eseményeket. Amint az ifjakat elvitte a vonat, az ég beborult. A tragikus fordulat ellenére elég jól tudtuk tartani a meghirdetett programot, ami nem is csoda, mivel az előadások fedett helyen zajlottak. Az egyetlen komolyabb változás egy angol nyelvű előadás közbeiktatása volt. Leos Ondra csehországi profi-amatőr tartott élvezetes előadást a Plejádokról. A másfél órás előadást Bakos Gáspár „szinkrontolmácsolta”, alkalmanként vidám perceket szerezve a hálás közönségnek. A meghirdetett programtól még egy ponton tértünk el: a szombat esti CCD-blokkból technikai okok miatt kimaradt Dán András előadása. Egyébként meglepően gördülékenyen zajlottak a hétvégi események — a csoportképhez pl. még soha nem sikerült ilyen gyorsan összetrombitálni a résztvevőket...

Aztán eljött az asztrobazár délutánja — minden eddiginél nagyobb pezsgéssel, változatos kínálattal. Az AstroTech-en kívül — meglepetésünkre — a cseh ATC is megjelent, és elismerést aratott nálunk alig-alig ismert kiváló okulárjaival. A csillagászati javak vására egyben fényes cáfolata annak az ostoba állításnak, hogy nálunk nincs igény csillagászati könyvekre, optikákra — általában a csillagászatra.

A katasztrófális időjárás szombat éjjel meggondolta magát: kiderült, alkalmat szolgáltatva a CCD-s előadások gyakorlati illusztrálására. A székesfehérváriak Meade LX 200-asa és a bajai C-8 jelesre vizsgázott — talán nincs is olyan messze tőlünk a CCD-forradalom. Érdeklődők tömege állta körül a Starfire-távcsövet is — egyszóval volt mit észlelni az ajándékba kapott derült égen.

Vasárnap már csak két előadás volt hátra: Gyenizse Péter és Vincze Iván vállalta a nem túl hálás vasárnap délelőtti előadó szerepkörét (ekkor már mindenki a hazautazásra készülődik, így az előadások látogatottsága alacsony). Nényi távcsöves

látóval is kínálkozott: Iskum József elhozta protuberancia-feltétjét, így sokan most láttak először élőben protuberanciákat.

Délutánra kiürült a tábor, csak azok maradtak, akik ki akarták használni az ígéretes derültséget. Sok érdekes nem történt, hacsak annyi nem, hogy az észlelés-fotózás nyugodtabb körülmények között folyhatott. Egy dologról azonban érdemes megemlíteni. Pénteken kaptuk a hírt a Hale-Bopp-tüstökös felfedezéséről, és az első kedvező alkalommal sikerült is megtalálni a nagy Dobsonnal a -32° -on bókászó pacnit a Sagittarius csillagfelhői között. Az izgalom azért volt nagy e kométa körül, mert már az első adatok is azt sugallták, hogy kb. másfél év múlva, perihélium-átmenetekor negatív lesz fényessége. Mégiscsak nagyobb tisztelettel nézi az ember azt a bizonytalan pacát, ha tudja, milyen karriert fut be a közeli jövőben...

Elmúlt hát ez a tábor is. Ki-ki eldöntheti, mit hozott neki Ráktanya és az ottani ég. Mi már a jövő évi tábor felől gondolkodunk — végleges helyszínünk még nincs. Ágasvár pályázhat a legnagyobb eséllyel, ott már tartottunk egy (ill. kettő) sikeres, jó hangulatú táborot. Ágasvár mellett szól a Pizskés-tetői csillagvizsgáló közelsége, és az, hogy ha '96-os ifjúsági táborunkat és a Meteor '96-ot ott tartanánk meg, akkor a keleti országrész amatőrjeinek kevesebbet kellene utazni. A kérdésben hamarosan döntés születik, melynek eredményéről idejében tájékoztatjuk Olvasóinkat.

MIZSER ATTILA-SÁRNECZKY KRISZTIÁN

TÁVCSŐTÜKRÖT CSATLÓSTÓL!

Nagyfényerejű tükrök készítése, javítása Cassegrain-rendszerekhez is.
A régi helyen, de új címen!

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szajkó u. 4. II/7., tel: 274-3070)